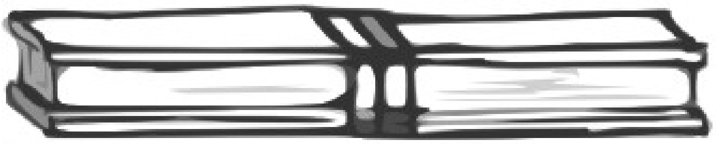

Grammatical aims of this lesson

After studying this lesson, you will know:

- what constitutes a relative clause,
- how to express yourself more eloquently, beginning to make more complex sentences,
- how to specify something particular about a person or thing.

DID YOU KNOW…?

གཟུགས་པོ་འཁྲུས་པ།

Tibetans have a tradition of གཟུགས་པོ་འཁྲུས་པ་ (taking a shower) before the New Year. On the 29th day of the last Tibetan lunar month, males bathe, and on the 30th it is the ladies of the house. This custom goes back to the days when New Year was one of the *rare* occasions for taking a bath!

བོང་གུའི་ཨ་མཆོག

The large hollow pastry that adorns the house shrine for *Losar* is called བོང་བུ་(བོང་གུའི་)ཨ་མཆོག། (donkey ears).

དགུ་ཐུག་འཐུང་བ།

On the evening of the 29th, Tibetan families gather together for དགུ་ཐུག་འཐུང་བ་ (to drink the soup with the nine ingredients). Not only does this soup actually contain དགུ་ (nine) ingredients, it also has symbols (nowadays mostly on tiny sheets of paper) hidden inside balls of dough. Each family member receives one of these hidden symbols. For example:

བལ་ (wool: soft gentle character), **ཉི་མ་** (sun: radiant), **ཟླ་བ་** (moon: bright),
ནང་རྐུ་ (thief of the house: long fingers), **རླུང་རྟ་** (wind horse: lucky one)

ལོ་གསར་ཚེས་པ་གཅིག

Some Tibetans believe that on (the first day of the New Year) it is inauspicious to spend money.

©2023 LRZTP

གླེང་མོལ།

སྦྱིན་པ།	ཟླ་བ་རྗེས་མར་བོད་ཟླ་དང་པོ་ཡིན་ཙང་ང་ཚོའི་བོད་པའི་ལོ་གསར་རེད།

ལི་ཧྲི།	ཨ་མ་མ། སྐྱིད་པ་ལ། ད་ལོ་གསར་སླེབས་འགྲོའོ་འདུག

སྦྱིན་པ།	ཟླ་བ་འདིའི་ཟླ་མཇུག་ལ་བོད་པ་ཚང་མ་བྲེལ་བ་ཚ་པོ་ཆགས་ཀྱི་རེད།
ཚེས་པ་ཉི་ཤུ་བརྒྱད་དང་དགུ་ལ་དགོན་པ་ཁག་ལ་འཆམ་བལྟ་གར་འགྲོ་གི་རེད།

ལི་ཧྲི།	ཨ་ལའི། ཨ་ནི་ཁྱེད་རང་ཚོ་ལོ་གསར་སྐབས་ལ་གཞན་པ་ག་རེ་ག་རེ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་རེད།

སྦྱིན་པ།	ལོ་གསར་ཚེས་པ་དང་པོ་ལ་ང་ཚོ་ཞོགས་གས་སྔ་པོ་ཡར་ལངས་བྱས་དང་པོ་དཀོན་མཆོག་ལ་མཆོད་པ་འབུལ་གྱི་ཡོད་རེད། དེ་ནས་ང་ཚོ་ནང་མི་དང་མཉམ་དུ་ཆང་སྐོལ་བཏུང་པའི་རྗེས་ལ་ཕྱེ་མར་བཀྲུག་གི་རེད། ཞོགས་ཇ་ལ་བོད་ཇ་དང་འབྲས་སིལ་ཟ་གི་རེད།

ལི་ཧྲི།	ཨ་ལའི། ཨ་ནི་དེའི་རྗེས་ལ་ཁྱེད་རང་ཚོ་སྐྱོ་བོ་གནང་ཡག་འགོ་བཙུགས་པ་རེད་པ།

སྦྱིན་པ།	ལགས་རེད། ཞོགས་གས་ཆུ་ཚོད་༤་པ་༥་པ་ཡས་མས་ལ་བོད་པ་ཚོ་དགོན་པ་ཁག་ལ་མཆོད་མཇལ་ལ་འགྲོ་གི་རེད།

ལི་ཧྲི།	ཨ་ནི་མཆོད་མཇལ་ཚར་བའི་རྗེས་ལ་ག་རེ་བྱེད་ཀྱི་རེད།

སྦྱིན་པ།	དེའི་རྗེས་ལ་ཚང་མ་སོ་སོའི་ནང་ལ་ལོག་བྱས་ཉིན་གུང་ཁ་ལག་ཟ་གི་རེད། དེ་ནས་སོ་སོའི་ནང་མི་དང་མཉམ་དུ་སྐྱིད་པོ་བྱས་ནས་བསྡད་ཀྱི་རེད།

ལི་ཧྲི།	བོད་པ་ཚོས་ཉི་མ་ག་ཚོད་ལོ་གསར་གཏོང་གི་ཡོད་རེད།

སྦྱིན་པ།	བོད་ལ་ཡིན་ན་བོད་པ་ཚོས་ལོ་གསར་ཚེས་པ་བཅོ་ལྔ་བར་དུ་གཏོང་གི་ཡོད་རེད།

ལི་ཧྲི།	ཨ་ནི་རྒྱ་གར་དང་བལ་ཡུལ་ལ་ཡོད་པའི་བོད་པ་ཚོས་ཉི་མ་ག་ཚོད་ལོ་གསར་གཏོང་གི་ཡོད་རེད།

སྦྱིན་པ།	ང་ཚོ་མང་ཆེ་བས་ལོ་གསར་ཉི་མ་གསུམ་གཏོང་གི་རེད། ལོ་གསར་ཚེས་པ་གསུམ་ལ་ཁང་པའི་ཐོག་ཁ་ལ་དར་ལྕོག་བཙུགས། བསང་བཏང་བྱེད་ཀྱི་རེད།

ལི་ཧྲི།	ཨ་ནི་ཁྱེད་རང་ཚོས་ལོ་གསར་གཏོང་ཡག་གི་གྲ་སྒྲིག་ག་རེ་ག་རེ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད་རེད།

སྦྱིན་པ།	ལོ་མཇུག་ལ་བོད་པ་ཚོས་ལོ་གསར་གྱི་གྲ་སྒྲིག་ཞེ་དྲགས་བྱེད་ཀྱི་རེད། དཔེར་ན་ནང་གཙང་མ་བཟོ་ཡག་དང་། ཁ་ཟས་ཀྲག་(སྲིག)ཡག ཆང་བཅོ་ཡག ཏོ་ཆ་རྒྱག་ཡག་ལ་སོགས་པའི་ལས་ཀ་མང་པོ་ཡོད་རེད།

ལི་ཧྲི།	ང་ཡང་ད་རེས་བོད་པ་ཚོ་མཉམ་དུ་ལོ་གསར་འདི་སྐྱིད་པོ་ཅིག་གཏོང་གི་ཡིན།

སྦྱིན་པ།	ཏག་ཏག་རེད། ལོ་གསར་ཚེས་པ་གཉིས་ལ་ང་ཚོའི་ནང་ལ་ཡིན་གཅིག་ཞབས་བྲོ་འཁྲབ་གར་ཕེབས་ཤོག་ཨ།

©2023 LRZTP

བོད་པའི་ལོ་གསར་གྱི་སྐོར། – Tibetan New Year
ཚིག་གསར། – Vocabulary

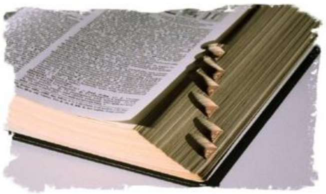

མིང་ཚིག **Nouns**

བོད་པའི་ལོ་གསར། Tibetan New Year

བོད་ = Tibet; **ལོ་** = year; གསར་ = new, as in: ཚིག་**གསར་** = new words, vocabulary

རྟེན་འབྲེལ། auspiciousness, good connection

རྟེན་པ་ = to depend on, to be related, dependent; **འབྲེལ་བ་** = connection, as in: **འབྲེལ་**སྒྲ་ = connective particle

ལུགས་སྲོལ། customs, traditions, customary way of doing something

ལུགས་ = system, mode, way, as in: ཆོས་**ལུགས་** = religious tradition, religious belief; **སྲོལ་** = customary way of doing x, nominalizer

དགུ་གཏོར། *puja* where *tormas* are offered on the 29th day of the 12th Tibetan month

དགུ་ = 9, as in: ཉི་ཤུ་རྩ་**དགུ་** = 29; **གཏོར་**བ་ = to scatter, smash, break

ཞབས་བརྟན། service, ritual, *puja*

ཞབས་ = foot, leg (H); བརྟན་ = **བརྟན་**པོ་ = firm, stable

དགུ་ཐུག the soup with nine ingredients, to be drunk on the 29th day of the month

དགུ་ = 9; ཐུག = soup, as in: འཐེན་**ཐུག** = handmade noodle soup

བལ། wool

as in: **བལ་**ཡུལ་ = Nepal, lit. land of the wool

རླུང་རྟ། prayer flag

རླུང་ = wind, air; **རྟ་** = horse

ཚྭ། salt (not to be confused with: ཚ་ = hot)

©2023 LRZTP

ཉི་མ།	sun as in: གཟའ་**ཉི་མ་** = Sunday
ཟླ་བ།	moon as in: གཟའ་**ཟླ་བ་** = Monday, བོད་**ཟླ་** = Tibetan month
ཀུ་མ།	thief
གྲོད་ཁོག་ཆེན་པོ།	big stomach གྲོད་ཁོག = stomach, as in: **གྲོད་ཁོག་**ལྟོགས་པ་ = to be hungry; ཆེན་པོ་ = big
ཨ་ལོང་།	earring
འཆམ།	monastic ritual dances as in: **འཆམ་འཆམ་**ལ་འགྲོ་བ་ = to go for a walk, stroll
འབག།	mask
འབྲས་སིལ།	sweet rice with wild sweet potato འབྲས་ = rice, as in: **འབྲས་**བུ་ = result, fruition, as in: ལས་རྒྱུ་**འབྲས་** = *karma*, cause and effect
ཆང་སྐོལ།	boiled rice beer, *chang* ཆང་ = *chang,* rice or barley beer; སྐོལ་བ་ = to boil
ཁ་ཟས།	fried pastry **ཁ་** = mouth, **ཟས་** = food
ལོ་གསར་ཚེས་པ་དང་པོ།	first day of the New Year ལོ་གསར་ = New Year; ཚེས་པ་ = date; དང་པོ་ = first, as in: ལས་**དང་པོ་**པ་ = beginner
བོད་གཞས།	Tibetan songs བོད་ = Tibet; གཞས་ = song, as in: **གཞས་མ་** = female singer
ལོ་གསར་ཤོག་བྱང་།	New Year's greeting card ལོ་གསར་ = New Year; ཤོག = paper; བྱང་ = purity
མཆོད་གཤོམ།	house shrine མཆོད་པ་ = to offer; གཤོམ་པ་ = to set out, to arrange

©2023 LRZTP

བོང་བུའི་ཨ་མཆོག།	donkey ears (special type of ཁ་ཟས་ snack for *Losar*) བོང་བུ་ = donkey; ཨ་མཆོག = ear
བྱ་ཚིག།	**Verbs**
ཏག་སེ་རྒྱག་པ།	to play cards (syn: ཏག་སེ་ རྩེད་པ་) (ཐ་དད་པ་) ཏག་སེ་ = playing cards; རྒྱག་པ་ = to do, verbalizer
འགྲོ་སོང་གཏོང་བ།	to spend money, to have expenses (ཐ་དད་པ་) འགྲོ་བ་ = to go; སོང་ = past aux.; གཏོང་བ་ = to send, verbalizer
སྐྱིད་པོ་བྱེད་པ།	to enjoy oneself, to have fun, to have a good time (ཐ་དད་པ་) སྐྱིད་པོ་ = happy, as in: སེམས་པ་**སྐྱིད་པོ་** = happy; གཏོང་བ་ = verbalizer
བླ་མ་མཇལ་བ།	to go and see a lama, to visit a lama (ཐ་དད་པ་) བླ་མ་ = lama; མཇལ་བ་ = to meet (H) as in: སང་ཉིན་**མཇལ་**ཡོང་། = "See you tomorrow!"
ཞབས་བྲོ་འཁྲབ་པ།	to dance (ཐ་དད་པ་) ཞབས་ = foot, leg (H); འཁྲབ་པ་ = to act
བར་ཆད་སེལ་བ།	to dispel obstacles (ཐ་དད་པ་) **བར་** = in between; **ཆད་** = to be interrupted; **སེལ་བ་** = to dispel
རྩམ་པ་གཏོར་བ།	to scatter, to throw, to offer *tsampa* (ཐ་དད་པ་) **རྩམ་པ་** = *tsampa;* གཏོར་བ་ = to scatter
ལོ་གསར་གཏོང་བ།	to celebrate New Year (ཐ་དད་པ་) ལོ་གསར་ = New Year; གཏོང་བ་ = verbalizer
རྒྱན་ཚིག།	**Adjectives, adverbs, etc.**
བསོད་བདེ་ཆེན་པོ།	lucky, with good luck / good merit བསོད་ = བསོད་ནམས་ = merit; བདེ་ = བདེ་བ་ = wellbeing, happiness, as in: ཞི་**བདེ་** = peace and happiness; ཆེན་པོ་ = big
དགའ་སྣང་ཆེན་པོ།	gaily, happily, very happily དགའ་བ་ = to love, to like; སྣང་**བ་** = to arise, appearance; ཆེན་པོ་ = big, great

©2023 LRZTP

རིགས་སྣ་ཚོགས།	of various kinds, various types རིགས་ = kinds, types; སྣ་ཚོགས་ = འདྲ་མི་**སྣ་ཚོགས་** = various
ཉིན་གང་།	the whole day, all day long ཉིན་ = day, as in: **ཉིན་**མ་རྟག་པར་ = every day; གང་ = full, as in: ཇ་**གང་** = a full [cup of] tea
མཚན་གང་།	the whole night, all night long མཚན་ = **མཚན་**མོ་ = night; གང་ = full, as in: ཇ་**གང་** = a full [cup of] tea

©2023 LRZTP

Relative clauses

Relative clauses are phrases (within a sentence) which in English contain terms such as "which", "what", "who", "whom", "that" etc. They can be considered a combination of two short sentences. For example:

I bought a book. It is interesting.
ངས་དེབ་ཅིག་ཉོས་པ་ཡིན། དེ་སྣན་པོ་འདུག

To say the same thing in a single sentence, the two shorter sentences are combined into:

ངས་ཉོས་པའི་དེབ་དེ་སྣན་པོ་འདུག
The book that I bought is interesting.

The phrase "that I bought" is an example of a relative clause. We make relative clauses whenever we wish to specify a further piece of information about something. In the above example, you are specifying something about the book you bought.

The structure for relative clauses in Tibetan is different than in English. In English, the sentence *begins* with the noun ("**The book** that..."). In Tibetan, the noun ("the book") comes *after* the verb and its nominalizer: ངས་ཉོས་པའི་**དེབ།.** Occasionally this word order is changed around, and people say: ངས་དེབ་ཉོས་པ་དེ་. In order to make relative clauses in Tibetan, the following nominalizers (introduced in Lesson 18) are used: ***མཁན་, པ་, ཡག་,*** and ***ས།.***

a) Relative clauses with the nominalizer མཁན་

F**ormula**:

Object (direct or indirect) + verb + nominalizer (མཁན་) + འབྲེལ་སྒྲ་ + noun				
ཁ་ལག་	བཟོ་	མཁན་	གྱི་	རོགས་པ་
The friend who makes (the) food...				

Be aware that, in colloquial, the འབྲེལ་སྒྲ་ is often dropped:

ཁ་ལག་བཟོ་མཁན་རོགས་པ།

©2023 LRZTP

Relative clauses in the Present and Future, using མཁན་

The nominalizer ***མཁན་*** is used in the Present and Future tenses, with both ཐ་དད་པ་ and ཐ་མི་དད་པ་ verbs. For example:

གཞས་གཏོང་མཁན་གྱི་བུ་མོ་དེ།	The girl who is singing a song...
ང་དང་མཉམ་དུ་སྐད་ཆ་བཤད་མཁན་གྱི་ཕྲུ་གུ་དེ།	The child who is talking to me...
བོད་ལ་ཕེབས་མཁན་གྱི་བླ་མ་དེ།	The lama who goes to Tibet...
རྒྱ་གར་ནང་བཞུགས་མཁན་གྱི་སྤུན་མཆེད་དེ།	The relative who lives in India…

Note: in this context, མཁན་ does not always signify a person. It can equally be an animal or even a thing. For example:

ངས་ཤ་མ་ཟ་མཁན་གྱི་ཁྱི་མཐོང་མ་མྱོང་།
I have never seen a dog that does not eat meat.

བོད་ལ་ཤར་ཀྱག་འགྲོ་མཁན་གྱི་སྤྱི་སྤྱོད་རླངས་འཁོར་ཡོད་རེད་པས།
Are there direct buses to Tibet? (lit. Are there buses which go directly to Tibet?)

Relative clauses in the Past

In the Past tense, the nominalizer མཁན་ is always used with ཐ་དད་པ་ verbs. With ཐ་མི་དད་པ་ verbs, however, it is seldom used, although it is still correct. (Instead, we normally use པ་.) For example:

ཁ་སང་ཁྱེད་རང་མཉམ་དུ་སྐད་ཆ་བཤད་མཁན་གྱི་བུ་མོ་དེ་སུ་རེད།
Who is that girl who spoke with you yesterday?

ངས་སྔོན་མ་ང་ལ་སློབ་ཁྲིད་གནང་མཁན་གྱི་རྒན་ལགས་དེའི་མཚན་བརྗེད་བཞག
I forgot the name of the teacher who taught (me) in the past.

Note: Even though the sentence is in the Past tense, the verb that precedes མཁན་ remains in the present:

ན་ནིང་ང་ཚོའི་དགོན་པ་ལ་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་མཁན་གྱི་དབྱིན་ཇི་དེ་ཚོ་ད་ལྟ་ཁོ་རང་ཚོ་སོ་སོའི་ལུང་པ་ལ་ཡོད་རེད།
Those Westerners who studied at our monastery last year are now in their own countries.

With ཐ་མི་དད་པ་ verbs, some people use མཁན་ for the Past tense, whilst others use པ་. For example:

ཁ་སིང་སྨན་ཁང་ལ་ཕེབས་**པའི་རྨོ་རྨོ་**ལགས་ད་ལྟ་དྲག་བཞག / ཁ་སིང་སྨན་ཁང་ལ་ཕེབས་**མཁན་གྱི་རྨོ་རྨོ་**ལགས་དེ་ད་ལྟ་དྲག་བཞག
The grandmother who went to hospital a few days ago has now recovered.

The use of the demonstrative pronouns འདི་ and དེ་ in relative clauses

As we saw above, relative clauses can be thought of as two sentences expressed in one. It is therefore often the case that the sentences are quite long. In such cases, the use of འདི་ or དེ་ can break up the sentence and thereby provide clarity. They do not necessarily need to be translated. For example:

ན་ཉིང་ང་ཚོའི་ནང་ལ་ལས་ཀ་བྱེད་མཁན་གྱི་བུ་མོ་གཞོན་གཞོན་**དེ་**དེང་སང་རྒྱ་གར་ལ་སློབ་སྦྱོང་བྱེད་ཀྱི་འདུག
The young girl who worked in our house last year is studying in India these days.

b) Relative clauses with the nominalizer པ་

There are three types of relative clauses that use the nominalizer པ་. Since they have completely different meanings, it is extremely important to distinguish them clearly.

1) **To indicate the agent of a verb in the past:**
   Firstly, as seen above, པ་ is used to indicate the **agent** of a ཐ་མི་དད་པ་ verb in the Past tense. The **formula**:

ཐ་མི་དད་པ་ verb + པའི་ + noun + rest of the sentence

For example:

ཁེ་ས་འབྱོར་བའི་ཡི་གེ་དེ་ངས་ད་དུང་ཀློག་མེད།
I haven't read the letter that arrived yesterday.
དཀར་ཡོལ་ཆག་པའི་རོ་ཧྲོ་དེ་ག་པར་འདུག
Where are the remains of the broken cup.
ལོ་སྔོན་མར་ཤི་བའི་ཞི་མི་དེ་ད་ལྟ་སྐྱེ་བ་ལེན་ཚར་ཡོད་རེད།
Now the cat that died last year has been reborn.

©2023 LRZTP

2) To qualify the direct object of the verb:

Secondly, the nominalizer པ་ is used to make relative clauses about the direct object of the verb. For example:

ཁ་ས་ངས་དེབ་ཅིག་ཉོས་པ་ཡིན། དེ་སྙན་པོ་ཞེ་དྲགས་འདུག
Yesterday I bought a book. It is very interesting.

If one wishes to combine these sentences into a single sentence, the nominalizer པ་ is required.

The formula:

Pronoun + **verb** (Past) + **པ་** + འབྲེལ་སྒྲ་ + **noun with demonstrative pronoun** + rest of the sentence.

ངས་ ཉོས་ པ འི་ དེབ་དེ་ སྙན་པོ་འདུག
The book which I bought is interesting.

Examples:

ཁྱེད་རང་གིས་བཟོས་པའི་མོག་མོག་དེ་ཚོ་	The *momos* (which) you made...
ཁོང་གིས་བཏང་པའི་གཞས་དེ་	The song (which) she sang...
བཀྲ་ཤིས་ཀྱིས་བྲིས་པའི་སྙན་ངག་དེ་	The poem (which) Tashi wrote...
ང་ལ་རག་པའི་རྫན་པ་དེ་	The gift (which) I got...

ཁ་ས་ཁྱེད་རང་གིས་ཉོས་པའི་འབྲི་དེབ་དེ་ག་པར་ཡོད་རེད།
Where is the notebook [which] you bought yesterday?

ངས་སྔོན་མ་སྦྱང་པའི་ཚིག་དོན་ཚང་མ་དྲན་པ་བརྗེད་བཞག
I forgot all the words which I have learnt in the past.

ད་གིན་ངས་ལམ་ཀ་ལ་མཇལ་བའི་བླ་མ་དེ་བཀྲ་ཤིས་ཀྱི་ཅོ་ཅོ་རེད།
The lama whom I met on the street a while ago is Tashi's brother.

ཁ་ས་ཁྱེད་རང་གིས་ང་ལ་གནང་པའི་བསླབ་བྱ་དེ་ཕན་ཐོགས་ཆེན་པོ་བྱུང་།
The advice which you gave me yesterday was beneficial.

ངའི་གྲོགས་མོ་ལ་རག་པའི་ཆུ་ཚོད་གསར་པ་དེ་སྐྱོན་ཤོར་བཞག
The new watch that my friend got – it broke.

Again, an important note: In spoken language in exile, many Tibetans use རྒྱུག་ instead of པ་ (and ཡག་). This is extremely colloquial and not exactly a grammatically correct form. Possibly it is just a variation in the pronunciation of the nominalizer རྒྱུ་. For example:

ཁ་ས་ཁྱེད་རང་གིས་ཉོས་**རྒྱུག་**ཆུ་ཚོད་དེ་སྐྱོན་ཤོར་སོང་།
The clock that you bought the other day broke down.

3) To nominalize a phrase or sentence:

The third function of པ་ is to nominalize a whole sentence or phrase, as introduced in Lesson 18. For example:

དེ་རིང་ཁྱེད་རང་འདིར་**ཕེབས་པ་**དེ་ཡག་པོ་བྱུང་།
It is very good that you came here today.

Whilst this sentence is in the Past, པ་ can actually be used with any tense. In order to emphasise the speaker's perspective, only those auxiliaries pertaining to བདག can precede པ་ For example:

བཀྲ་ཤིས་བོད་པ་**རེད།**
Tashi is Tibetan.

བཀྲ་ཤིས་བོད་པ་**ཡིན་པ་**དེ་ངས་ཧ་གོ་མ་སོང་།
I did not know that Tashi was Tibetan.

སྒྲོལ་མ་ལ་ཕྲུ་གུ་གསུམ་**ཡོད་རེད།**
Dolma has three children.

སྒྲོལ་མ་ལ་ཕྲུ་གུ་གསུམ་**ཡོད་པ་**དེ་ཁོང་གིས་ང་ལ་གསུངས་མ་བྱུང་།
I was not told by her that Dolma has three children.

ཟ་ཁང་འདིར་མོག་མོག་**མི་འདུག**
There are no momos in this restaurant.

©2023 LRZTP

ཟ་ཁང་འདིར་མོག་མོག་**མེད་པ**་དེ་ངས་བསམ་མ་བྱུང་།
I didn't think that there would be no momos in this restaurant.

Likewise, པ་ can nominalize a sentence which is in the Present or Future tense. In this context also, only those auxiliaries pertaining to བདག། are used. For example:

བསྟན་འཛིན་རྒྱ་གར་ལ་ཕེབས་**ཡག་རེད།**
Tenzin is going to India.

བསྟན་འཛིན་རྒྱ་གར་ལ་ཕེབས་**ཡག་ཡིན་པ**་དེ་ངས་ཁྱོན་ནས་ཧ་གོ་མ་བྱུང་།
I never knew that Tenzin is going to India.

དོ་དགོང་ང་རྒྱལ་ས་ལ་འགྲོ་**དགོས་རེད།**
Tonight I need to go to town.

དོ་དགོང་ང་རྒྱལ་ས་ལ་འགྲོ་**དགོས་བྱུང་བ**་དེ་ཁྱེད་རང་གིས་བཟོས་པ་རེད།
You left me no choice but to go to town tonight.

སྒྲོལ་དཀར་ལགས་དེང་སང་མཚམས་ལ་བཞུགས་ཀྱི་**ཡོད་རེད།**
These days Dolkar is (staying) in retreat.

སྒྲོལ་དཀར་ལགས་དེང་སང་མཚམས་ལ་བཞུགས་ཀྱི་**ཡོད་པ**་དེ་ངས་དེ་རིང་བར་དུ་ཧ་གོ་མ་བྱུང་།
I did not know until today that Dolkar is staying in retreat.

As illustrated by this last example, the reference can also be to the past. Further examples:

ཁྱེད་རང་གིས་ངའི་ཆེད་དུ་ཁ་ལག་**བཟོས་པ་དེ་ལ**་ཐུགས་རྗེ་ཆེ་ཟེ་ཞུ་གི་ཡིན།
[I] thank you for having made food for me.

ཁྱེད་རང་ངའི་ཆང་ས་ལ་ཕེབས་ཐུབ་ཡོད་མ་རེད།
You were unable to come to my wedding.

ཁྱེད་རང་ངའི་ཆང་ས་ལ་ཕེབས་**མ་ཐུབ་པ**་དེ་ལ་ང་བློ་ཕམ་བྱུང་།
I was disappointed that you could not come to my wedding.

©2023 LRZTP

c) The nominalizer ཡག

The usage of the nominalizer ཡག is similar to the second function of པ་, above. It is used to make a relative clause about the **direct object** - in the Future. The **formula**:

(Pronoun) + verb (Present) + ཡག་ + གི་ + noun + rest of the sentence

ང་ལ་	བྱེད་དགོས་	ཡག་	གི་	ལས་ཀ་	མང་པོ་ཡོད།

I have a lot of work which needs to be done.

The above sentence is very similar to the example in Lesson 18:

ང་ལ་དུག་སློག་འཁྲུ་**ཡག་**མང་པོ་ཡོད།
I have lots of clothes which need to be washed.

The meaning is almost the same, but the sentence structure is slightly different. The difference lies in the emphasis. In Tibetan, as explained in earlier lessons, whatever is positioned next to the verb is emphasized. For example:

ང་ལ་**འཁྲུ་ཡག་གི་དུག་སློག་**མང་པོ་ཡོད།
I have lots of *clothes* to be washed (not plates or anything else).

ང་ལ་**དུག་སློག་འཁྲུ་ཡག་**མང་པོ་ཡོད།
I have lots of clothes *to wash* (not iron or buy).

ངས་ལོ་གསར་ལ་**གྱོན་ཡག་གི་ཕྱུ་པ་**ཉོས་མེད།
I haven't bought a *chupa to wear* at Losar.

འཛོན་གྲྭ་ལ་**འཁྱེར་ཡག་གི་དེབ་**དེ་ཚོ་མ་བརླག་པར་བྱེད་ཤ།
Do not lose the *books which you [have to] bring* to school tomorrow!

ཨ་མ་མ། དེང་སང་ང་ཚོས་**སློབ་སྦྱོང་བྱེད་ཡག་གི་སློབ་ཚན་**འདི་ལས་སླ་པོ་མི་འདུག
Wow! The lesson we are studying these days is not easy.

Correctly speaking, ཡག always has a future connotation and therefore བཞིན་པ་ should be used here. But it is quite common to use ཡག in this context too.

©2023 LRZTP

d) The nominalizer **ས་**

The nominalizer ས་ is used to build relative clauses concerning the *indirect object* in the Present or Past tense. For example:

ངས་ཞི་མི་དེ་ལ་འོ་མ་སྤྲད་པ་ཡིན། ཞི་མི་དེ་སྙིང་རྗེ་པོ་འདུག
I gave the cat some milk.   That cat is cute.

The ཞི་མི་ in the sentence is the *indirect object* and is therefore marked by a ལ་དོན་. In order to combine these two sentences, one needs the nominalizer ས་. The formula:

Pronoun +	**dir.obj.** +	**verb** +	**ས་** + **འི་**+	**noun (ind. obj.)** +	rest of the sentence
ངས་	**འོ་མ་**	**སྤྲད་**	**སའི་**	**ཞི་མི་དེ་**	**སྙིང་རྗེ་པོ་འདུག**

The cat (to whom) I gave milk to is cute.

Examples:

ངས་བུ་མོ་འདི་**ལ་**དགའ་པོ་བྱེད་ཀྱི་ཡོད། ཁོང་དགེ་རྒན་མ་རེད།
I like this girl. She is not a teacher.

ང་དགའ་པོ་བྱེད་**སའི་བུ་མོ་**དེ་དགེ་རྒན་མ་རེད།
The girl I like is not a teacher.

ཁ་སང་ང་ཟ་ཁང་ཅིག་**ལ་**ཕྱིན་པ་ཡིན། ཟ་ཁང་དེའི་ཁ་ལག་ཞིམ་པོ་ཞེ་དྲགས་བྱུང་།
Yesterday, I went to a restaurant. The food at the restaurant was so delicious.

ཁ་སང་ང་འགྲོ་**སའི་ཟ་ཁང་**དེའི་ཁ་ལག་ཞིམ་པོ་ཞེ་དྲགས་བྱུང་།
The food was delicious at the restaurant where I went yesterday.

ཁྱེད་རང་གིས་བུ་མོ་གཅིག་**ལ་**མེ་ཏོག་ཅིག་སྤྲད་སོང་། བུ་མོ་དེ་སུ་རེད།
You gave a flower to one girl. Who is that girl?

ཁྱེད་རང་གིས་མེ་ཏོག་སྤྲད་**སའི་བུ་མོ་**དེ་སུ་རེད།
Who is the girl you gave the flower to?

©2023 LRZTP

བློ་བཟང་གིས་བླ་མ་**ལ་དེ་ལ་**བཀའ་འདྲི་ཞུ་གི་ཡོད་རེད། བླ་མ་དེ་རྩ་ཆེན་པོ་རེད།
Lobsang is asking the lama a question. That lama is holy.

བློ་བཟང་གིས་བཀའ་འདྲི་ཞུ་**སའི་བླ་མ་**དེ་རྩ་ཆེན་པོ་རེད།
The lama whom Lobsang is asking a question is holy.

a) The term *བསྡད་ཡག་གི་(བཞིན་པའི་)*

The particle least commonly used to form a relative clause is **བསྡད་ཡག་གི་** (or **བཞིན་པའི་** which is seen more in the written language). It is used specifically to form relative clauses about a *direct object*, where the action is still *in process*. Since it also specifies the direct object, the formula for **བསྡད་ཡག་གི་ / བཞིན་པའི་** is the same as for ཡག་གི་ and པའི་.

The formula:

Pronoun + **verb** + **བསྡད་ཡག་གི་ / བཞིན་པ** འི་ + **noun** + rest of the sentence
ཁོང་གིས་ བཟོ་ བཞིན་པ་ འི་ མོག་མོག་དེ་ ཞིམ་པོ་ཆགས་ཀྱི་ཡོད་ས་རེད།
It looks like the momos he is making will be tasty.

Examples:

ངས་དེབ་ཅིག་ལྟ་**བསྡད་ཀྱི་ཡོད་(བཞིན་པ་ཡིན)།** དེ་སྣན་པོ་ཞེ་དྲགས་འདུག
I am [in the process of] reading a book. It is very interesting.

ངས་**ལྟ་བསྡད་ཡག་གི་(བཞིན་པའི་)དེབ་**དེ་སྣན་པོ་ཞེ་དྲགས་འདུག
The book which I am reading is very interesting.

ཁོང་ཚོས་མཆོད་རྟེན་ཅིག་**བཞེངས་བསྡད་ཀྱི་ཡོད་རེད(བཞིན་པ་རེད)།** དེ་མཐོ་པོ་རེད།
They are [in the process of] building a stupa. It is high.

ཁོང་ཚོས་**བཞེངས་བསྡད་ཡག་གི་(བཞིན་པའི་)མཆོད་རྟེན་**དེ་མཐོ་པོ་རེད།
The stupa which they are [in the process of] building is high.

©2023 LRZTP